

VESTUL ROMÂNIEI

Ziar românesc independent din Oradea-Mare.

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA :
Strada Francisc Boak No. 2.
Telefon 10-02.
Manuscrisele nu se înapoiază.

Director-Fondator : ȘTEFAN MĂRCUȘ

ABONAMENTE:
Apare de trei ori pe săptămână.
Pe o lună. 25 Lei
Pe un an. 260 Lei
In America 3 dolari

Sărăcie 'n satul nostru...

Un document trist al vremurilor este cererea semnată de cel 45 de țărani români din comuna Budureasa, transmisă prefecturii județului.

Țăranii din comuna Budureasa cer d-lui Ministru de Domenii să li-se dea pădure, ori să fie colonizați. Sunt oameni săraci, fără pământ arător, au trăit până acuma din munca depusă pe câmpia unghurească la moșta aristocraților maghiari. Pădurile sunt sub exploatare, dar nu le asigură traiul, nefiind cota de trai suficientă.

Cer pădure aproape de sat și spun: Trăim în cea mai neagră miserie, oamenii cei mai bătrâni din sat nu-și amintesc să fi fost când-va atât de amar și săracie în satul nostru, câtă este azi în urma dispozițiilor arbitrate a celor competenți de a executa reforma agrară!

Ani de-a rândul ne sîm cu promisiuni goale. În loc să obținem ceva am pierdut și aceea ce am avut. Azi stăm așa că nu avem nici pământ nici lemne.

Nu-i acesta singurul document al situației create prin inconștiența îndrăgarului ajuns „domn”. Este unul din acelea cari aproape zilnic ne trec prin mână, și cari dovedesc că a degenerat viața noastră publică în județul Bihor.

Aceia cari s'au perindat la conducere până acum nu au avut alt-ceva de făcut, decât să aprobe decizii păgubitoare, și ca să-și crească ambiția și fudulia lor. Au uitat că poporul de din afară, omul adevărat al naturii dumnezeiești, — în simplitatea sa, în durerile sale, în iubirea sa, în sentimentul său, în modul său de a fi, s'a depărtat și să depărtează de conducătorii săi, de frații săi „domnatici” de pe la orașe, și că guvernarea astăzi o privește ca un act de exploatare a tot ce este bun, a tot ce este omnesc, și a tot ce a fost credința sa veche, când și-a deschis inima și și-a vărsat sângele pentru neamul său și pentru țara lui scumpă românească.

Ce gândiți: unde ne duce calea sigură, pe care o preconizează acest sistem drastic de azi, dacă nu ne vom pune umerii acei pușii, cari au mai rămas pentru binele baștinei noastre țărănești?

Astăzi, de bucurie și cu mândrie, ar trebui ca să tresalte inima bună a românilor ajunși în țara lor.

Astăzi de bucurie ar trebui să mărim mândria unirei neamului întreg.

Astăzi, cu bucurie ar trebui să cântăm doxologia fericirii noastre.

Astăzi, de bucurie ar trebui să mulțumim de darurile de binefacere ale consolidării neamului românesc.

Astăzi, după 5 ani, — cu inima plină de bucurie ar trebui să ne iubim unul pe altul.

Citiți și răspândiți
Vestul României

Astăzi, ar trebui să prăznuim! Și gândul nu ne scapă în toată fericirea, se amestecă nedreptățile josnice, cari ni-se impun de niște neghiobi, cari, după cum se vede, nu prefuesc altceva decât unele fașificări cârpite pentru ajutorarea parazitilor „nobilitați” ai neamului nostru obidit.

Durerea țăranului român, este și durerea noastră. Cu cât mai mare-l sărăcia lui, cu atât crește indignarea noastră.

Deschideți bogățiile țării noastre, dați acelor cari vă cer Nu măia-i a lor; — al lor este avutul pentru sudoarea zilelor de muncă. Dați-le, căci prin ei primim și noi, intelectualii, dragostea care va uni acest neam. Șt. M.

D-nii primpretori la prefectură

D Prefect Popovici a invitat pe Luni, la o consfătuire, pe d-nii primpretori din județ. S'au luat dispoziții administrative, îndeosebi s'a accentuat morala — cinstea care trebuie latronată.

Constatând faptul că din prilejul serviciilor religioase oficiale la sărbători oficiale șefii autorităților nu se prezintă la biserică, d-l Prefect va interveni la Ministerul de Interne, pentru-ca toți șefii autorităților să primească prin Ministerele respective ordinile privitoare.

Constatând faptul că în unele din comunele dela frontieră orologiu public merge după timpul din Ungaria, s'a luat dispoziții de a purcede contra vinovaților.

Constatând faptul, că pe teritoriul județului s'au eliberat mai multe brevete, decât ar fi admisibil chiar în baza legilor, D-l Prefect va interveni ca Ministerul de Finanțe să ordone în baza leg. XXV. 1899. revizuirea tuturor brevetelor eliberate în județ.

Ridicarea dreptului de publicitate în câteva școli minoritare

Ministrul Instrucției a ridicat dreptul de publicitate dela următoarele școli secundare: liceul evanghelic reformat, școala civilă romano-catolică pentru fete și școala normală romano-catolică pentru fete, toate trei din Satu-Mare, din motivul, că nu a executat ord. Min. 100090/923.

Tot acest motiv a aplicat pedeapsa avertismentului: școlii civile comerciale și normale ev. ref. din Satu-Mare și școlii civile ev. ref. pentru fete din Oradea-Mare. Tuturor acestor școli li s'a pus în vedere, că dacă până la finea lunii Ianuarie a. c. nu se vor conforma ordinelor Ministeriale vor fi închise definitiv.

D-l Ministru Moșoiu pentru județul Bihor

În săptămâna trecută am amintit că d. Ministru Moșoiu a donat pentru repararea străzilor din orașul Oradea-Mare suma considerabilă de Lei 500.000. Acuma suatem informați că a transmis pentru județul Bihor o nouă donațiune de 500.000 lei, care a fost repartizată astfel: Comuna Beliuș 100.000 Lei, comuna Tincea 100.000 Lei, comuna Săcueni 100.000 Lei, comuna Mărghița 100.000 Lei și comuna Beliu 100.000 Lei. Sumele sunt destinate pentru repararea drumurilor care traversează prin comunele respective. Sumele au fost preluate în ziua de 28 Ianuarie de către Primarii și Casierii comunelor respective. Comunele au hotărât că din Consiliul Comunal vor aduce o hotărâre, prin care vor mulțumi în scris pentru generoasa manifestație care o dovedește D-l Ministru al lucrărilor

Publice General Moșoiu pentru lipsurile județului Bihor.

Faptele acestea îmbucurătoare ne îndeamnă și pe noi de a suleva, că numai atunci și numai așa putem face față necesităților cari le avem întrucât Statul prin sprijinul său ne sare întru ajutor. D-l Ministru Moșoiu, care cunoaște platurile jud. Bihor mai bine decât mulți bihoreni, știe unde lipsește ajutorul și nu pregetă de a veni întru ajutor. Când acest județ va avea ajutorul efectiv din partea tuturor Ministerelor, suntem convinși că cea mai mare parte a lipsurilor ce le ducem încă acuma vor dispărea.

Populația județului știe să fie mulțumitoare, aceasta o poate constata D-l General Moșoiu din expresiunea sentimentului curat a comunelor ajutate.

Jubileul D-lui Decan Dr. D. Kiss

Luni s'a serbat jubileul de 40 de ani de advocatura a D-lui Decan al baroului din Oradea-Mare Dr. Demetriu Kiss. Colegii și prietenii advocati și magistrați i-au pregătit o sinceră manifestație de dragoste.

Înainte de prânz a fost salutat în numele bisericii de li Sa, Episcopul Stan în numele Comisiei dela baroul advocațial de D-l. Dr. Iustin Ardelean, vicepreședintele baroului Dr. Thury, d. Dr. Ioan Suciu pentru baroul din Cluj, Dr. G. Popa pentru notarii publici, A. V. Catana, Pref. de Poliție, Dr. Miculaș, canonic pen-

tru Cassa de păstrare civilă, Primpreședintele la Curtea de Apel d. Stăncescu, etc. Seara la o masă comună în restaurantul „Palace” s'au întrunit vre-o 80 colegi, cari i-au sărbători cu toată căldura și unde s'au rostit toasturi prietenești, relevând credința cu care a condus și conduce agendele baroului, și cinstea cu care și-a împlinit datoria de advocat.

Consiliul orașului Oradea-Mare din ședința de luni l'a felicitat ca pe senatorul orașului Oradea-Mare.

Inventarierea bunurilor Episcopatului romano-catolic

A sosit în localitate d. Dir. General Ionescu dela Ministerul cultelor cu primprocurorul Statului d. Dr. Ioan Suciu avocat în Cluj. Legea din 1889 dispune ca să se emită un comisar guvernial pentru inventarierea averilor bisericesti după moartea episcopilor. De prezent D-l Ministru al Cultelor a luat dispoziții în baza uzanței și a delegat pe d. Ionescu ca comisar guvernial.

Capitulul romano-catolic accentuiază că guvernul român nu putea să emită un comisar guvernial, nefiind autorizată dinastia țării românești de Sf Scaun dela Roma cu drepturile majestaticе, cari se derivă din puterea scaunului apostolic. Divergențele au fost înlăturate și Luni s'au început tratativele între reprezentanții Statului și între reprezentanții capitolului D-nii Schiffert, Molnar canonici și Mayer vicar episcopesc. La ședința de deschidere a luat parte și d. Pref. al județului Dr. Popoviciu.

Inventarierea va dura timp mai îndelungat, — câte-va luni — iar comisia cartiruită în palatul episcopesc romano-catolic își va ține ședințele între orele 9—1 a. m.

O justificare a d-lui notar din Lupșani

Primum la redacție următoarele: „În ziarul D-Voastră dela 13 Ianuarie 1924 No. 5 a apărut un articol sub titlul „Notarii și romanizarea”. Aflându-mă atins prin cele publicate prin interpretarea și traducerea greșită, precum și prin omiterea unui cuvânt din acest anunț:

E drept că am publicat în ziarul „Nagyvárad” un anunț prin care un scriitor, dar nici decât, care nu știe limba română, ci „cât e posibil să fie expert în limba română”. Din nenorocirea mea ziarul „Nagyvárad” a omis din anunț cuvântul „tökéletesen” — schimbând astfel cu totul înțelesul anunțului. Văzând greșeala ce s'a făcut prin omiterea acestui cuvânt, am cerut rectificarea acestui anunț care a și apărut în ziarul „Nv.” la 19 Ian. 1924 No. 13. În foile românești pentru aceea nu am publicat anunțul, pentrucă, după cât știu, pe atunci nu era nici un ziar zilnic în Oradea-Mare și mie îmi era lipsă urgentă de scriitor.”

Nu comentăm, ne-am spus părerea în articolul nostru. Observăm cu durere că, intelectualii din județ nici astăzi nu au cunoștință, și nu iau cunoștință despre munca care o depunem în interesul general.

Scrisori din Maramureș

Cunoscutul filolog Papahagi a sosit în județ să facă studii limbice. Este al treilea drum de apostolat ce-l face pentru binele științei. La Paști a fost denunțat de evrei, bolșevic și arestat în Budapeșta. Știința românismului puritan e amenințată chiar la noi.

D. Director D. Simon, constată amăciunea, care a cuprins sufletele profesorilor ardeleni preferați față de institutorii din vechiul regat la sporul salarial fundamental de 50 procente. Regionalismul îngust nu are ce căuta în învățământ. Mai degrabă ar trebui salariile categorisite după calificația academică. *Suum cuique tribuere.*

Prin româneasca afişelor sale, imposibil de mistuit, cinematograful orașului ne silește să citim textul oarecare unguresc, care la noi nu are nici o îndreptare și după mulțimea mușterilor ar îndreptați mai curând jargonul evreesc. Primăria și poliția tin îndreptarea în mână.

Noroc că protocolul din Praga referitor la fixarea frontierei cu Cehoslovacia nu s'a propus spre dezbateri înainte de sărbători, căci ne-ar fi aflat dezorientați în urma divergenței cercurilor oficiale. În fine planul demascat — opinia publică apreciază normal situația imposibilă, care ne-o creiază convenționea Brăileanu prin aranjamentul convenios după planul tendințelor panslave ale vecinilor. Ar urma ratificarea parlamentară convenției și a protocolului final din Praga.

Problema Maramureșului este problema neamului întreg pus la grea încercare și periclitat în viitorul său în urma încercuirii panslave, a izolării României de către Polonia prin icuirea între ele a Cehoslovaciei și prin capul de pod ofenziv panslav creat cu razim pe munții Maramureșului în șesul Ugocei, care este permanentizarea liniei de frontieră actuală. Pentru Maramureș judecata de moarte este ca rostită: rămâne izolat, supus conjuncturii valutei cehoslovace cu viață scumpă, fără pașuni și linie de comunicație. Peste 5 ani linia comună va înceta și izolarea va fi efectivă. Din punct de vedere comercial și economic Crișana va fi încă grav atinsă, perde un însemnat debușeu și o clientelă avizată la bogățiile Crișanei. Circulația sa spre Maramureș n'ar fi nevoioasă și exportul îngreunat prin regim de transit, va fi cu totul suprimat atunci, când necesitățile jonctivei cu restul țării vor face legătura de C. F. cu Salva. Atunci vom fi mai departe de Oradea-Mare, ca de București după legea de feră a concurenței. Maramureșul, schingiuit și amputat nenatural, nu are viitor... Cei din dreapta Tisei erau avizați la ocaziunea de câștig și la alimentele ce le oferea Crișana. Secerații ieftini și butinorii de pomă din Maramureș — s'au dus pe plute. Aceste greutăți vor fi scutite în Crișana, care are interese superioare a se înșira sub stindardul nostru, cari cerem tot Maramureșul, Ugocea și plasele Ilșova și Șolyva din Bereg din interes economic și nevoi strategice. Organizarea luptei e în curgere — și dreptatea ne dă curaj și îndemnul la luptă, ca să împiedecăm nedreptatea care ne amenință.

Croitoria de dame
D-na Simon Vilmos
Str. Rimănczy 8.
Confeccionază costume după cele mai noi modele franceze și engleze.
1-6

Leul a cotal la Paris pe ziua de 29 Ian., 9.10 iar la Zurich 290.

Către Onor. public creștin!

In anul trecut am anunțat onor. public creștinesc atât prin ziarele locale cât și prin revistele bisericești că am preluat dela socrul meu **CAROL GERMAN** întreprinderea de înmormântări, care există sub numirea

„Pietatea”

de 47 ani. Am reorganizat institutul, am refăcut aranjamentul potrivit cerințelor de acum, și am servit onor. clienți cu cea mai mare punctualitate și pe lângă prețuri convenabile am aranjat înmormântări pompoase și mai modeste.

Totuși nu am primit din partea Onor. public sprijinul care i-ași fi așteptat după investările făcute și după silința care mi-o dau. Mai bine au plătit unii sume mari altora, decât să fi plătit la mine sume mai modeste, cari le-ar fi putut economisi.

O întreprindere atât de mare se poate susține numai dacă onor. public creștinesc ne va da sprijinul de câteori ocaziunea o va cere, și se va interesa mai curând la noi, că ce costă o înmormântare.

Sunt în speranța că prin acestea voi primi ascultare în cercurile Onor. public creștinesc, și voi fi sprijinit ca orădan creștin născut, asigurând astfel subzistența întreprinderii mele.

Rugând sprijinul Onor. public rămân cu distincție stlmă:

Ioan Tarsoly

proprietarul institutului funebre „PIETATEA” în pasagiul „Vulturul Negru”, secția specială lângă magazia de mărfuri de fier, vis-a-vis de prăvălia lui Szenski.

Croitorul ALEX. KOROM

confeccionază cele mai moderne costume bărbătești cu prețuri moderate. Pregătește costume și din stoffe aduse.

ORADEA-MARE.
Strada Csengeri No. 14

IN AMORȚIRE.

Afară ninge liniștit
Și tuturor le place!
Un gândul tot nedumiră,
Eu însă nu am pace;
Și stau, mă 'ntreb cu ce-am greșit
Că viața-mi chinuță trece
De parc' ași fi un nepoștit
Aici în lumea asta rece!

Un glas de clopot se coboară
De sus de tot, din înjinit,
L'aud și-n suflet se strecoară; —
Și nu-i un glas nelămurit!
Și chiot de copii în joc
Imi pare că am auzit!

Șoptit-a un ecou, al tineretii joc,
Încătu ce, cu gândul rătăcit,
O clipă m'am oprit în loc
Și-n urmă am privit:
— E glasul anilor fără de noroc!

G. V. TOESCU.

Împrumutul englez capitalei

București. — Primarul Capitalei d. Costinescu a declarat, că intervențiile sale în chestia obținerii unui împrumut englez pentru Capitală n'au reușit. Cauza principală a acestui insucces este că comercianții români nu și-au achitat încă datorile ce le au în străinătate, ceace a produs o atmosferă nefavorabilă, încât la bursa din Londra valorile românești nici nu se mai cotează.

Totii abonarii noștri cărora li s'a trimis aviz din partea administrației sunt rugați să-și achite abonamentul. In caz contrar vom fi siliți să le suspendăm trimiterea ziarului.

INFORMAȚIUNI

Ministerul de Domenii Direcțiunea Vânătoarei avizează Prefectura că pe ziua de 25 Ianuarie s'a interzis vânatul lepurilor. D-nii primpretori și jandarmeria, în consecință, au primit aviz la conferința primpretorilor din 28 Ianuarie c.

D. Primar a ordonat pe neașteptate o cercetare la Casierie principală a orașului. In comisie iau parte d-nii: Primar Dr Bucico Primnrisconsult Dr. Mangra, Cons. fin. Benedek și șefcontabil Szüts. Aceasta măsură, are să repetă din lună în lună, se face pentru a se convinge despre mersul normal al lucrurilor la Casieria orașului.

Miercuri 30 Ianuarie cor. la orele 10 a. m. își va ține ședința sa lunară Comitetul administrativ al județului Bihor, iară la orele 12 va ține ședința comitetul administrativ al orașului Oradea-Mare. Ambele ședințe vor fi prezidate de noul Prefect d. Dr. Popovici.

Conferință. Miercuri 30 Ianuarie la ora 8 1/2 seara, în sala festivă a Primăriei, are loc a VI-a conferință a „Asociației Profesorilor Secundari” din Oradea-Mare, cu titlul „Influența franceză în România”. Ea va fi ținută de d. A. Mavrodin.

Școala de ofițeri de rezervă din Ploiești cere dela elevii plutonierii din ținuturile alipite, cari vor fi înaintați cu data de 1 Octombrie 1923 la gradul de sublocotenent în rezervă, următoarele acte:

1. Un certificat doveditor că sau ei sau părinții lor la data unirii, ținutul acela aparține României și avea domiciliul în acel ținut.
2. O declarație autentică prin care confirmă că s'a adoptat pentru naționalitatea căreia a aparținut până la unire, sau altei naționalități și că înțelege a fi de naționalitate română, supunându-se fără nici o rezervă tuturor consecințelor ce îi creiază aceasta situație de supus român.
3. Certificatele de studii vor fi echivalente și vizate de Ministerul de Instrucție. La acte se vor anexa certificatele și diplomele atât originale cât și copiile traduse în românește și legalizate.

Reuniunea meseriașilor români din Oradea-Mare și-a înaintat statutele spre aprobare la Prefectura județului. Neîfăcând formele îndeplinite statutele au fost înapoate spre întregire.

In momentul din urmă primim la redacție nu frumos raport asupra sezătoarei care a avut loc Dumineca trecută în Velența. O vom publica în numărul viitor.

Primăria orașului Oradea-Mare luând la cunoștință demisionarea copistei Irina Grünstein, în mod provizor, înaintând actul de demisionare la d. Prefect, ordonă Casieria ca și până la aprobarea demisionării susnumitei să sisteze lichidarea lefei numitei cu începere dela 1 Ianuarie 1924.

Despre ce se avizează Casieria, Directorul de biurou și Contabilitatea.

Convocare. Avizăm pe toți acționarii că „Bihorul” societate anonimă pentru exploatarea de păduri, industrializarea lutului și a varului din Oradea-Mare își va ține adunarea generală la 10 Februarie 1924 ora 5 p. m. în biroul d-lui avocat Dr. Teodor Popa (Edificiul Subprefecturii) Oradea-Mare.

Obiecte: 1. Raportul direcțiunii. 2. Bilanțul societății. 3. Demisionarea direcțiunii și comitetului de cenzori. 4. Descărcarea direcțiunii și a comitetului de cenzori. 5. Alegerea membrilor în comitetul de cenzori. 6. Eventuale propuneri. Direcțiunea.

Camera de Comerț și industrie ne informează la articolul publicat în numărul trecut al ziarului nostru, că registrele se conduc în limba românească. Cu plăcere luăm act de aceasta dispoziție, care este în interesul publicului.

Ultima oră

Rador ora 4.

Condoleanțele Vaticanului pentru Lenin

Roma. — Cardinalul Gasparri a tălmăcit ambasadorului rus din Roma condoleanțele vaticanului cu prilejul morții lui Lenin.

Miniștrii englezi au demisionat din comitetul executiv al Internationalei a II-a

Londra. — Miniștrii labouriști au demisionat din însărcinările ce le aveau în comitetul executiv al Internationalei din Amsterdam.

Ministrul de externe bulgar la ambasadorul român din Sofia

Sofia. — Ministrul de externe bulgar Kalkoff a făcut o vizită ambasadorului român din Sofia d-lui Răscanu, cu care a avut o convorbire mai lungă.

Pasici și Nincici în audiență la Papa

Roma. — Miniștrii sârbi Pasici și Nincici au fost primiți în audiență de Papa.

